College van Gedeputeerde Staten
statenbrief

Aan Provinciale Staten
Commissie Omgevingsvisie

DATUM	26-5-2020	REFERENTIE	E.N.R. van Dijk
ONS NUMMER	820DC874	DOORKIESNUMMER	2774
NUMMER PS	2020OGV17	E-MAILADRES	Erwin.van.dijk@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	/	PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee / Van Essen

Onderwerp Statenbrief:
Voorbereiding MIRT verkenning OV en wonen in de regio Utrecht (2030)

Voorgestelde behandeling:
Ter kennisname

Geachte dames en heren,

Inleiding

Op woensdag 20 november 2019 is op het bestuurlijke overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) Noord West met de ministers van Infrastructuur en Waterstaat en van Wonen en Milieu, besloten om een MIRT verkenning te starten naar een kansrijk maatregelpakket van € 500 miljoen voor OV en wonen. Op 21 november bent u hierover geïnformeerd met een Statenbrief (zie 2019MM183-04).
Met deze MIRT verkenning werken wij het eerste deel uit van het OV-concept 'Wiel met Spaken', zoals door u is vastgesteld in het Koersdocument (december 2018) en door ons is opgenomen in het ontwerp voor de provinciale Omgevingsvisie (maart 2020). De inzet is om een maatregelpakket te realiseren voor 2030, om zo de geplande woningbouwopgave te faciliteren op locaties die voor 2030 aan de orde zijn, de OV bereikbaarheid van Utrecht Science Park te verbeteren en de multimodale knoop Utrecht Centraal Station te ontlasten.
De MIRT verkenning is onderdeel van het programma U Ned, waarin wij samen met gemeente Utrecht, U10 en het Rijk werken aan het ontwikkelen van maatregelen op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid in de regio Utrecht. Andere programmalijnen binnen U Ned zijn het MIRT onderzoek 2040, studie naar het doortrekken van de Uithoflijn, de no-regret 2025 en de Korte Termijn Aanpak <2025.

Momenteel zijn wij samen met onze U Ned partners bezig met de voorbereiding van de MIRT verkenning. De MIRT verkenning start formeel met het nemen van een startbeslissing. Deze staat gepland voor aanstaande zomer. Vooruitlopend hierop willen wij u nader informeren over het aanstaande proces van de verkenning en hoe wij u hierin willen meenemen.

Voorgeschiedenis

- 2010: start MIRT onderzoek OV bereikbaarheid USP, met vervolg in Quickscan haalbaarheid Spoorverbinding Utrecht Oost;
- 2016: Gebiedsverkenning Utrecht Oost (GUO). In het BO-MIRT 2016 is deze Gebiedsverkenning vastgesteld als kansrijk groeiperspectief;
- 2017: eindrapport U Ned eerste fase, de urgentie van de Utrechtse groeiopgave vastgesteld;
- Juni 2018: start van een gebiedsgericht programma U Ned;
- November 2018: vaststellen pre-verkenning en start vervolg pre-verkenning;
- November 2019: resultaten vervolg pre-verkenning vastgesteld en afspraken gemaakt over de start van de MIRT verkenning 'OV en wonen in de regio Utrecht' medio 2020.

Essentie / samenvatting:

De MIRT verkenning 'OV en wonen in de regio Utrecht' volgt een formeel proces dat door het Rijk is vastgelegd in de MIRT-spelregels en de Tracéwet. Daarmee wordt in heel Nederland een vergelijkbare aanpak gevolgd voor grote projecten die in aanmerking komen voor een Rijksbijdrage. De doorlooptijd van een verkenning is circa twee jaar en het proces kent diverse tussenproducten en een uitgebreid participatieproces. De verkenning analyseert meerdere oplossingsrichtingen en spitst zich langzaam toe op het meest kansrijke maatregelenpakket.
De startbeslissing hiervoor wordt op basis van de Tracéwet genomen door de ministers van Infrastructuur en Waterstaat en van Wonen en Milieu. Bij de voorbereiding van de startbeslissing betrekken de ministers relevante bestuursorganen. De provincie Utrecht is als OV-autoriteit en co-financier een belangrijke partner in dit proces.
Met de start van de MIRT verkenning wordt de basis gelegd om samen met onze U Ned partners, en met u, een meerjarig proces te starten waarin een kansrijk en gedragen OV maatregelenpakket voor 2030 wordt verkend en uitgewerkt.
Hieronder nemen wij u mee in de belangrijkste vertrekpunten van de MIRT verkenning, participatie, de beoogde processtappen en het vervolg.

Vertrekpunten voor de MIRT verkenning 'OV en wonen in de regio Utrecht'
De voorgenomen start van de MIRT verkenning is het resultaat van diverse studies en onderzoeken die in U Ned verband zijn uitgevoerd. Het meest recente onderzoek is de 'vervolg pre-verkenning (VPV)' die eind 2019 is afgerond. Deze studies hebben geresulteerd in belangrijke vertrekpunten die richting geven aan de verkenning. Zo zijn de opgaven, mogelijke oplossingsrichtingen en het verwachte investeringsvolume opgenomen in de recente BO MIRT afspraken. De vier opgaven zijn:
1. het beter bereikbaar maken van USP;
2. ontlasten van de multimodale knoop Utrecht Centraal;
3. de ontsluiting van nieuwe woon- en werklocaties;
4. de bouw van extra woningen.

In de MIRT verkenning worden drie van de vier maatregelen uit de VPV nader onderzocht. Het gaat om de volgende maatregelen: een versterkt station Lunetten-Koningsweg, een oost-west HOV-verbinding en de (HOV-) Ontsluiting en gebiedsontwikkeling Nieuwegein en Utrecht Zuid-West. Het doortrekken van de Uithoflijn maakt geen onderdeel uit van de verkenning. Voor deze oplossingsrichting is de afspraak gemaakt om de potentie nader te onderzoeken in een apart traject. Wij verwachten u eind dit jaar te informeren over het resultaat van dit onderzoek en de mogelijke vervolgstappen.
Naast de drie oplossingsrichtingen uit het voortraject is het mogelijk dat er uit verder onderzoek, participatie of andere trajecten zoals het MIRT Onderzoek U Ned en het landelijke OV Toekomstbeeld andere oplossingsrichtingen naar voren komen die kunnen bijdragen aan de vier opgaven. Deze zullen zoveel mogelijk worden meegenomen in de MIRT verkenning. De werkwijze hiervoor werken wij samen met U Ned partners uit in het plan van aanpak, dat opgesteld wordt in de startfase van de verkenning (zie processtappen). Deze wordt te zijner tijd met u gedeeld.

Participatie in de MIRT verkenning
In de voorgaande fase, de VPV, is geen uitgebreid participatieproces gevolgd. Participatie is wel nadrukkelijk onderdeel van de MIRT verkenning. Zo wordt tijdens het proces een formele consultatie gevoerd. Zowel overheden, publieke en maatschappelijke organisaties, als direct belanghebbenden waaronder burgers en bedrijven in de directe omgeving van het traject, zullen gedurende de verkenning en in de fases daarna, worden betrokken. Daarnaast bestaat ook nog de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op onder meer ontwerp structuurvisie en de PlanMER (milieueffectrapportage) die als onderdeel van de verkenning worden opgesteld.
Het participatieproces wordt uitgewerkt in een participatieplan in de startfase van de verkenning. Hierna zullen wij u informeren over de wijze waarop u uw inbreng kunt leveren in het proces.

Processtappen in de MIRT verkenning
1) <u>Startfase: aanscherpen, uitwerken en onderbouwen van de startbeslissing in plan van aanpak (4 maanden)</u>
De vier geformuleerde opgaven en oplossingsrichtingen worden na de startbeslissing in het najaar 2020 verder aangescherpt en onderbouwd op basis van de informatie uit recent uitgevoerde onderzoeken. Daarnaast zal onder andere het beoordelingskader uitgewerkt worden. Het doelbereik van de vier opgaven zoals die hierboven zijn geformuleerd staat daarbij centraal. Tenslotte zullen de benodigde aanvullende onderzoeken worden voorbereid die in latere stappen nodig zijn voor de beoordeling.

2) <u>Analytische fase: uitwerken van maatregelen en samenstellen kansrijke maatregelpakketten (8 maanden)</u>
Tijdens deze fase van de verkenning worden de kansrijke oplossingsrichtingen in maatregelen uitgewerkt. Bij het ontwikkelen van de maatregelen zal de kennis van omgevingspartijen zoveel mogelijk worden betrokken. In een participatieproces worden deze partijen in de gelegenheid gesteld om een actieve bijdrage te leveren om te komen tot een volledig overzicht van mogelijke maatregelen die bijdragen aan de vier opgaven van deze verkenning. Vervolgens worden de maatregelen gebundeld in een aantal logische pakketten welke voorzien worden van een beoordeling op hoofdlijnen. Resultaat van deze fase is om te komen tot circa drie kansrijke integrale maatregelpakketten die in de volgende fase uitgebreid onderzocht gaan worden.

3) Beoordelingsfase: beoordelen van kansrijke maatregelpakketten (8 maanden)
In deze fase worden de effecten van de kansrijke maatregelpakketten in beeld gebracht en uitgewerkt in een verkeersrapport, een PlanMER en een kosten-batenanalyse. Doel van deze fase is het leveren van objectieve beslisinformatie op basis waarvan in de volgende fase een voorkeursbeslissing genomen kan worden.

4) Besluitvormingsfase: op weg naar een voorkeursbeslissing (4 maanden)
De laatste fase van de verkenning is gericht op het samenbrengen van de informatie uit de verkenning ter voorbereiding op de vaststelling van een voorkeursbeslissing. In deze fase wordt onder andere een ontwerpstructuurvisie opgesteld. Deze wordt samen met het PlanMER ter inzage gelegd. Hierop volgt vaststelling van de structuurvisie (inclusief voorkeursbeslissing) door de ministers van Infrastructuur en Waterstaat en van Wonen en Milieu en indien gewenst een bestuursovereenkomst.

Het vervolg: van voorkeursbeslissing naar projectbesluit
Na een voorkeursbeslissing start de MIRT planuitwerking waarbij het geselecteerde maatregelenpakket in verschillende subvarianten technisch wordt uitgewerkt. De planuitwerking heeft een doorlooptijd van twee jaar en resulteert in een projectbesluit waarna overgegaan wordt tot de realisatie van het gekozen maatregelenpakket.

Meetbaar / beoogd beleidseffect
Het gewenste resultaat van de verkenning is een kosteneffectief maatregelenpakket dat bijdraagt aan de vier opgaven: het verbeteren van de OV bereikbaarheid van Utrecht Science Park, het ontlasten van de multimodale knoop Utrecht Centraal Station, de ontsluiting van nieuwe woon- en werklocaties en de bouw van extra woningen op locaties die voor 2030 aan de orde zijn. Daarnaast moeten de maatregelen ook bijdragen aan de bredere programmadoelen van U Ned ten aanzien van een duurzame en gezonde groei.

Financiële consequenties
Bij de start van een MIRT verkenning moeten partijen samen zicht hebben op 75% van de realisatiekosten van de meest voor de hand liggende oplossing (MIRT-spelregelkader). In de verkenning wordt een kansrijk maatregelpakket van € 500 miljoen voor OV en wonen in de regio Utrecht ontwikkeld. Hierbij is aangetekend dat de kostenraming uitgaat van een sobere uitvoering van de maatregelen.

In de MIRT afspraken is een reservering van € 380 miljoen opgenomen. Over dekking van dit bedrag is afgesproken dat het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat € 150 miljoen, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties € 60 miljoen en regio € 170 miljoen reserveren. De regionale bijdrage zal door provincie en gemeente Utrecht worden opgebracht met een verdeelsleutel van in principe 50/50. De U10 draagt in deze fase nog niet bij. Als na afronding van de MIRT verkenning een positieve voorkeursbeslissing genomen wordt, zullen Rijk en regio de rekening moeten opmaken voor de dan ter tafel liggende maatregelen. Op het moment dat een projectbesluit genomen wordt, zullen financiële middelen voor het totaalpakket ook daadwerkelijk beschikbaar moeten zijn.

Het provinciale aandeel voor deze afspraak bedraagt vooralsnog € 85 miljoen. De MIRT verkenning is nu opgevoerd als studieproject in het MIP, dat aan u wordt aangeboden als onderdeel van de Begroting 2021. Daarbij zijn ook de totale kapitaallasten voor de toekomstige jaren berekend. Het MIP inclusief de studieprojecten past binnen de beschikbare kapitaallasten OV. De MIRT verkenning wordt de komende jaren verder uitgewerkt tot een realisatie- en investeringsbesluit dat voor besluitvorming aan u zal worden voorgelegd. De verwachting is dat wij u dit voorstel in najaar 2024 kunnen aanbieden, zodra de MIRT verkenning en opvolgende MIRT planuitwerking positief zijn afgerond.
Tijdens de looptijd van de verkenning zal steeds meer zicht ontstaan op het benodigde investeringsvolume. Dat kan gevolgen hebben voor de gevraagde provinciale bijdrage. Als daar aanleiding voor is zullen wij u hierover tussentijds informeren en een aangepaste reservering voor het project aan u voorleggen in de jaarlijkse kadernota.

Vervolgprocedure / voortgang
De MIRT verkenning start aanstaande zomer met het nemen van een startbeslissing door het Rijk. Wij zullen u regelmatig informeren over voortgang van de MIRT verkenning. Dit gaan wij doen middels een periodieke voortgangsrapportage. Aanvullend hierop organiseren wij, wanneer nodig, informatiesessies die aansluiten op belangrijke mijlpalen in het proces.

Bijlagen
N.v.t

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten
Kennis nemen van de statenbrief voorbereiding MIRT verkenning OV en wonen in de regio Utrecht (2030)

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,

De secretaris,